

Draagvlak cruciaal voor nieuwe huisvestingsconcepten

'Het moet een employe'es journey zijn'

TEKST ANKA VAN VOORTHUIJSEN

Wie echt duurzaam wil zijn, bouwt natuurlijk geen nieuw kantoor, maar kiest voor herbestemmen. Er staat genoeg leeg. Dat het mogelijk is om van een achterhaald, non-descript gebouw iets moois te maken, heeft – bijvoorbeeld – de rijksoverheid laten zien, met de aanpak van het kantoor van Rijkswaterstaat in Utrecht en het Ministerie van Financiën in Den Haag. Beiden waren hopeloos verouderd, nu staan er state of the art-gebouwen, zowel wat betreft duurzaamheid als looks.

Platgewalste autodeuren
Het Utrechtse bureau Zecc Architecten geeft met het interieur van communicatiebureau Helderagroen in de Droste-silo in Haarlem ook een opvallend visitekaartje af op het gebied van duurzaamheid. De werktafels hangen aan kabels en worden 's avonds omhoog gehesen. De rest van het meubilair staat op wieltjes en kan snel aan de kant worden geschoven. Binnenkort verandert wat overdag kantoorruimte is, 's avonds in een yogaschool. Marnix van der Meer van Zecc:

Het kantoor van Rijkswaterstaat in Utrecht: eerst hopeloos verouderd, nu state of the art

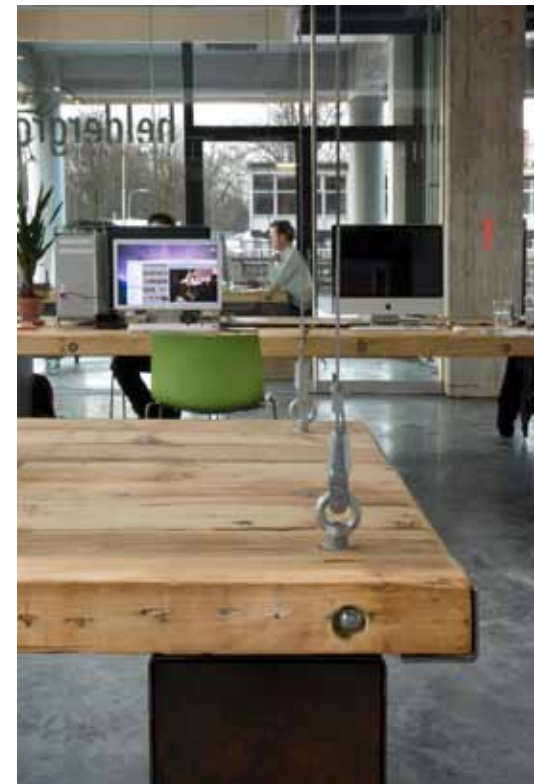
'Het gebruik van kantoorruimte buiten kantoor tijd is interessant in het kader van duurzaamheid. Het heeft natuurlijk wel met de locatie te maken of en hoe dat kan.' In dit geval betreft het een ruimte op de begane grond en moet nu wel geïnvesteerd worden in gordijnen, om het dubbele gebruik mogelijk te maken. Het is de bedoeling dat er in het weekend ook tentoonstellingen of lezingen plaats kunnen vinden. Helderagroen koos er als communicatiebureau voor om 'de eigen identiteit te laten zien', zegt Van der Meer. 'Niet alleen in een folder of logo, maar ook op de werkvloer.' Dus zitten de medewerkers aan houten tafels die zijn gemaakt van oude telefoonpalen. De kastdeuren blijken platgewalste autodeuren te zijn, die bij de sloop vandaan komen. Dat soort keuzes zeggen écht iets over je bedrijf, vindt Van der Meer.

Geen geld over

De recessie heeft natuurlijk invloed op het interieur van kantoren, zegt architect Helga Snel van Jeanne Dekkers Architectuur. Er is vaak minder budget, maar ook als je daar bij de inrichting keurig binnen blijft, dan mag het er allemaal niet te duur uitzien. 'Sommige opdrachtgevers hebben natuurlijk liever niet dat er naar aanleiding van het nieuwe interieur wordt gezegd: "Het lijkt wel alsof jullie geld over hebben".' Snel: 'Het moet er functioneel uitzien. En we merken dat opdrachtgevers tegenwoordig weer sneller kiezen voor bureaus die met de hand op hoogte zijn in te stellen, in plaats van voor elektrisch instelbaar meubilair. Een zwengeltje is goedkoper. En duurzamer natuurlijk: je verbruikt geen energie.'

Variatie genereren

Maar de grote veranderingen in het kantoorinterieur hebben te maken met de brede acceptatie van het flexwerken. Steeds meer bedrijven stappen over op een systeem van activiteit-gebonden

Werktafels hangen aan kabels in het kantoor van Helderagroen (Zecc Architecten)

werplekken in plaats van een eigen vast bureau en een eigen kamer voor elke werknemer. Bij flexwerken is een norm van 70% gebruikelijk: als voor 7 van de 10 werknemers een werkplek wordt gemaakt, kan in de praktijk altijd

Wat zijn de nieuwste trends op het gebied van kantoorinrichting? Een grote diversiteit aan activiteit-gebonden werkplekken rukt hard op, beton hoeft niet meer gecamoufleerd te worden, huiselijkheid en transparantie blijven belangrijk, veel kleur kan. En hét cruciale begrip: duurzaamheid.

Iedereen terecht, want eigenlijk zitten veel bedrijven slechts op een bezettingsgraad van gemiddeld 50%.

Lennart Aertsen, Fokkema & Partners Architecten: 'Het gaat erom, variatie te genereren. Niet iedereen is hetzelfde en niet alle overleg vindt plaats in groepen van minstens acht personen.' Bij flexwerken horen vaak coupés, stiltekamers, loungeplekken, vergaderkamers en dat alles in diverse maten en sferen. Helga

Een zwengeltje is goedkoper en duurzamer

Snel: 'Het flexibel werken verschuift van één concept naar allemaal verschillende concepten die zijn aangepast op een organisatie. Als architect kruipen we steeds in de huid van de opdrachtgever om zo'n organisatie en de werkwijze te leren kennen en daar een oplossing bij te bedenken.'

90% wil niet meer terug

Erg belangrijk bij alles wat met Het Nieuwe Werken/Flexwerken/Organisatie Gericht Huisvesten/Activiteit Gebonden Werkplekken te maken heeft: draagvlak creëren voor het nieuwe huisvestingsconcept. 'Het moet een *employees journey* zijn', benadrukken deskundigen op het gebied van Het Nieuwe Werken keer op keer. Helga Snel: 'Je wilt mensen invloed geven op hun werkomgeving, en het vergroot de acceptatie.' Al moet het niet te ver gaan: 'Je kunt hen niet mee laten

foto: T. Krijgsman

Interieur van SenterNovem in Den Haag
(Jeanne Dekkers Architectuur)

Kastdeuren blijken platgewalste autodeuren

praten over kleuren, dan kom je nergens, maar wel over sferen.’ Werknemers beschouwen het verlies van een vaste eigen werkplek in eerste instantie vaak als een ordinaire bezuinigingsmaatregel. Door minder kosten aan onderhoud en energie is het qua exploitatie goedkoper, maar vooral ook duurzamer. Snel: ‘Het is altijd lastig om mensen van hun eigen kamer af te krijgen, dat kost erg veel moeite. Maar in de praktijk merken we dat 90% na een tijdje niet meer terug wil naar de oude situatie.’

Kleur mag

Transparantie is tegenwoordig meer geaccepteerd, glazen wanden zijn populair, maar grote open kantoortuinen zijn dat niet, merkt Snel. ‘Door bijvoorbeeld kastenwanden en glazen *cubicles* deels met folie te beplakken, kun je toch geborgen plekken creëren, daar is behoefte aan.’ Kleur mag wel tegenwoordig. ‘De tijd dat facilitymanagers bepaalden dat alles grijs en koffiekleurig moest zijn, is gelukkig voorbij. Mensen zijn meer gewend aan kleuren, ook in hun eigen interieur. Er is meer lef.’ Zo hoeven ruwe materialen ook minder vaak afgetimmerd en geschilderd te worden: ‘Hout mag hout zijn, en schoon beton, beton. Een industriële

omgeving was in de creatieve sector al langer in zwang, nu wordt het breder geaccepteerd. Laatst hebben we ergens een verlaagd plafond uit gesloopt zodat je de luchtbehandelingsinstallatie kunt zien. Dat is even wennen, maar geeft vaak meer lucht in een interieur. En dat wordt gewaardeerd door de gebruikers.’

foto: T. Krijgsman

SenterNovem, Den Haag

Grashalmen in kunststof

Het gaat er nog steeds om een huiselijke sfeer te creëren in een kantoor, de beleevingswaarde moet goed zijn, mensen moeten zich prettig voelen. Dat kan door veel met natuurlijke materialen te werken. Fotoprints in verschillende sferen – natuur, topografie, geabstraheerde gebruiksvoorwerpen – zijn nog steeds populair als decoratie, daglicht is erg belangrijk voor het gevoel van behaaglijkheid. In de Droste-silo in Haarlem valt één wand in de keuken van Helder groen bijzonder op. Grashalmen die in kunststof

Hout mag hout zijn,
en schoon beton,
beton

zijn gegoten. Marnix van der Meer: ‘Het ingieten van levend groen is erg populair. Maar wel kostbaar.’ Technische vooruitgang heeft ook invloed op de inrichting, zegt Lennart Aertsen. ‘Videoconferencing neemt toe. Je kunt een ander soort ruimte ontwerpen als er een groot scherm in moet. Dan kun je bijvoorbeeld de vergadertafel tegen de muur met het scherm plaatsen, zodat je als gebruiker het gevoel krijgt aan tafel te zitten met de mensen op het scherm.’ ■